

ارزیابی خصوصیات مورفولوژیکی، آگرونومیکی و گروهبندی پیازهای بومی ایران

اشکبوس دهداری، عبدالمجید رضائی و مصطفی مبلی

به ترتیب دانشجوی دکتری و استاد گروه زراعت و اصلاح نباتات و استادیار گروه باغبانی دانشگاه صنعتی اصفهان

این تحقیق به منظور ارزیابی خصوصیات زراعی ۱۹ توده بومی پیاز ایرانی و یک رقم خارجی، گروهبندی آنها، و کشف عوامل پنهانی و غیرقابل اندازه گیری، در مزرعه تحقیقاتی دانشکده کشاورزی دانشگاه صنعتی اصفهان در سال ۱۳۷۷ اجرا شد. نتایج تجزیه واریانس حاکی از وجود تنوع بسیار زیاد بین ژنوتیپ‌ها از نظر تمام صفات مورفولوژیکی و زراعی بود. بالاترین ضریب تنوع ژنتیکی مربوط به وزن خشک بوته بود و کمترین آن به تعداد روز تا سبز شدن تعلق داشت. وزن تر بوته، عملکرد ۳۰ بوته و عملکرد کل نیز دارای ضرایب تنوع ژنتیکی بالایی بودند. قابلیت توارث عمومی صفات بسیار بالا و نشان دهنده تأثیر کم عوامل محیطی بر آنها بود. ژنوتیپها بر اساس تجزیه خوشه‌ای و نمودار پراکنش ژنوتیپ‌ها برحسب دو متغیر متعارف اول در چهار گروه با خصوصیات زراعی متفاوت قرار گرفتند. تجزیه متغیرهای متعارف براساس ۹ صفت زراعی سه متغیر را معرفی نمود که ۹۹/۹ درصد از تنوع کل بین داده‌ها را توجیه نمودند. تجزیه به مولفه‌های اصلی چهار مولفه را مشخص کرد که ۸۷/۳ درصد از تنوع داده‌ها را به تبیین کردند. تجزیه ۹۵/۵ درصد تنوع کل را تعیین نمودند. عامل‌های اول و دوم بترتیب در عاملها سه عامل پنهانی را شناسایی کرد که ارتباط با سازگاری و انتقال مواد فتوسنتزی بودند و در عامل سوم ارتفاع، قطر و وزن غده در جهت مثبت و حساسیت به فوزاریوم در جهت منفی بار بیشتری داشتند.